

Self-efficacy theory grows out of A. Bandura's original social learning theory that includes "self-efficacy" as a major construct and has some behavioral and mechanistic aspects in contrast to perspective on the individual represented in expectancy-value models and the research on self-perceptions of competence. According to A. Bandura, self-efficacy is defined as "people's judgments of their capabilities to organize and execute courses of action required to attain designated types of performances".

Foreign discourses analysis reveals that self-efficacy is related to choice behavior in terms of task choice, but it also has been related to career choices. It has been shown that although there are structural and social influences on career choices, self-efficacy is an important mediator of these external influences and has a direct impact on career choice. Besides choice, self-efficacy has been related to the quantity of effort and the willingness to persist at tasks. Individuals with strong efficacy beliefs are more likely to exert effort in the face of difficulty and persist at a task when they have the requisite skills. Individuals who have weaker perceptions of efficacy are likely to be plagued by self-doubts and to give up easily when confronted with difficulties. However, there is some evidence that self-doubt (weak efficacy) may foster learning when students have not previously acquired the skills.

The emphasis is placed on the expediency of taking into account the foreign experience of the future elementary school teacher's pedagogical self-efficacy forming. This means, in particular, the psychological and social orientation of the vocational education content; increasing the volume of practical activities through the forms of trainings, seminars; stimulating non-formal and informal education activities of students that provide personal growth.

Key words: *pedagogical self-efficacy, professional training, humanization of educational process, elementary school teacher, personal development.*

УДК 378.091.12 (075.8)

Тетяна Федірчик

Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID 0000-0002-5433-516X

Наталя Нікула

Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID 0000-0002-5696-0401
DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/226-237

СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті охарактеризовано «професійно-педагогічний імідж викладача вищої школи» як цілеспрямовано сформований цілісний, динамічний образ, що конструюється викладачем та зумовлений відповідністю і взаємопроникненням його внутрішніх і зовнішніх особистісних якостей, покликаний виявити емоційно-психологічну дію з метою вироблення певної думки, що забезпечує гармонійну взаємодію з суб'єктами освітнього процесу. Розкрито функції та роль іміджу в професійній діяльності викладача вищої школи. Обґрунтовано модель та педагогічні умови формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи на етапі навчання в магістратурі.

Ключові слова: *імідж, професійно-педагогічний імідж, викладач вищої школи, заклад вищої освіти, магістратура.*

Постановка проблеми. Серед найважливіших напрямів модернізації національної системи вищої освіти, що відображено в Законах України «Про освіту» (2017) та «Про вищу освіту» (2014), є інтеграція в європейський освітній простір. Це, у свою чергу, актуалізує питання підготовки викладачів для вищої школи з високим рівнем професіоналізму, від яких залежить розв'язання сучасних освітніх завдань, реалізація розпочатих реформ вищої професійної освіти та формування інтелектуального потенціалу суспільства. Вирішення означеної проблеми розпочинається ще на етапі навчання майбутніх викладачів у магістратурі. Серед важливих чинників, які забезпечать якість підготовки майбутніх викладацьких кадрів, є формування в них професійно-педагогічного іміджу, що на етапі науково-педагогічної діяльності впливатиме на якість її здійснення. Відповідно, актуалізується проблема цілеспрямованої ефективної підготовки майбутніх викладачів до формування професійно-педагогічного іміджу.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що окремі аспекти проблеми формування професійного іміджу досліджено вченими, які вивчали: психологію індивідуальності (В. Мерлін, С. Рубінштейн, А. Спіркін та ін.); особливості становлення «Я-концепції» (А. Маслоу, К. Роджерс та ін.); теоретичні, методологічні та практичні засади іміджології (П. Берн, М. Спіллейн, А. Панасюк, В. Шепель та ін.); особливості професійного іміджу та технології його ефективної презентації (М. Вудкок, Ф. Кузін, Н. Скрипаченко та ін.); формування іміджу педагога (М. Апраксина, Н. Гузій, А. Морозов, С. Панчук, Г. Сорокіна, О. Чебикін та ін.).

Однак, вважаємо, що сучасний етап розвитку вищої школи потребує теоретико-емпіричних досліджень щодо формування іміджу саме майбутнього викладача вищої школи, вимоги до якого змінилися й випереджають наявні традиційні моделі підготовки науково-педагогічних кадрів, що недостатньо спрямовані на формування професійно-педагогічного іміджу.

Мета статті полягає в характеристиці сутності поняття «професійно-педагогічний імідж викладача вищої школи», розкритті його функцій та ролі в професійній діяльності; обґрунтуванні моделі та педагогічних умов формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи на етапі навчання в магістратурі.

Методи дослідження. Для досягнення мети використовувався комплекс науково-педагогічних методів: вивчення, систематизація й узагальнення літератури для вивчення теорії і практики іміджології; структурно-змістовий аналіз для розкриття сутності наукового феномену

«професійно-педагогічний імідж викладача вищої школи»; метод моделювання з метою опису системи формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього викладача вищої школи на етапі навчання у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з сучасними змінами в освітній політиці, які пов'язані з бурхливим розвитком ринку освітніх послуг на міжнародному рівні загалом та в Україні, зокрема, реформуванням системи вищої освіти, оновлюються критерії професіоналізму науково-педагогічних кадрів. Серед них вагоме місце займають: інноваційність мислення; комунікативна компетентність; здатність творчо вирішувати професійні ситуації, формувати позитивно-емоційне враження про себе, ефективно впливати на освітній процес та його учасників; уміння створювати навколо себе психологічний комфорт та викликати довіру. Відповідно, професійно-педагогічний імідж викладача сьогодні стає одним із ефективних ресурсів, що дозволяє забезпечити ефективність функціонування закладу освіти, його привабливість, якість надання освітніх послуг.

Формування професійно-педагогічного іміджу наукових кадрів є довготривалим процесом і може відбуватися як у процесі здобуття студентами ступеня «магістр», «доктор філософії», так і на етапі професійного розвитку в умовах післядипломної освіти академічного персоналу.

Важливим, на нашу думку, є здійснення означеного процесу ще з магістратури для забезпечення ефективності діяльності викладача вже з перших років його професійної діяльності в закладі вищої освіти (університеті, академії, інституті, коледжі) на первинних посадах.

Звертаючись до поняття «професійно-педагогічний імідж викладача», вважаємо за доцільне звернути увагу на тлумачення поняття «імідж». На основі аналізу літератури приходимо висновку, що поняття «імідж», значення якого в нинішньому суспільстві зростає, не є відкриттям сучасності, оскільки його завжди розуміли як сконструйовані образи та уявлення, які закріплюються у свідомості людини. Однак, в умовах цивілізаційних змін, імідж набуває значущості в різних сферах: соціально-економічній, соціально-психологічній, соціокультурній тощо.

У довідковій літературі «імідж» визначається як «цілеспрямовано сформований образ (певної особи, явища, предмета), який підкреслює ціннісні характеристики, покликаний здійснювати емоційно-психічний вплив з будь-якого з метою популяризації, реклами тощо (Баш та Боброва, 2000, с. 229).

У міждисциплінарному контексті поняття «імідж» є багатоаспектним явищем. У соціології «іміджем» вчені позначають наше уявлення про ту чи іншу соціальну роль, яку ми виконуємо в житті, стан та обставини долі на певний момент (Гофман, 2000, с. 11). Політологи вважають, що «імідж» – це «цілеспрямовано сформований образ-уявлення, який через асоціації наділяє об'єкт (явище, особистість, товар) додатковими цінностями (соціальними,

політичними, соціально-психологічними, естетичними тощо) і завдяки цьому завжди сприяє більш цілеспрямованому й емоційному його сприйняттю» (Шемшученко та Бабкін, 1997, с. 76). У психології під «іміджем» розуміють «емоційно забарвлений образ кого-небудь, що склався в масовій свідомості й має характер стереотипу» (Варій, 2007, с. 117).

Американські іміджологи стверджують, що імідж є емоційно забарвленим образом чогось чи когось, який володіє потужними регуляторними властивостями, що може викликати відповідні враження і здійснювати вплив на внутрішній світ людини (Sampson, 1994).

На основі здійсненого аналізу поглядів учених, визначаємо імідж як цілеспрямовано сформований цілісний динамічний образ, зумовлений відповідністю та взаємопроникненням внутрішніх і зовнішніх особистісних та індивідуальних якостей суб'єкта.

Особистісний імідж може бути представлений низкою видів. Так, залежно від факторів, які впливають на створення образу, А. Панасюк поділяє особистісний імідж на такі складові: «імідж середовища» – побудоване індивідом штучне середовище його існування (житлове приміщення, автомобіль, кабінет тощо); «габітарний імідж» – як зовнішній чинник (одяг, макіяж, зачіска); «предметний імідж» – предмети й речі, якими індивід володіє, створив чи зробив їх; «вербальний імідж» – своєрідна вербальна продукція індивіда, те, що він говорить, як він це робить тощо; «кінетичний імідж» – жести й міміка, притаманні особистості (Панасюк, 2001, с. 93).

Поряд із особистісним, науковці виділяють професійний імідж особистості, який є важливою складовою іміджу, сутність якого полягає в тому, щоб уміти гармонізувати інтереси організації та співробітників, бути уважним до потреб і запитів оточуючих, залишатися порядним, надійним, чесним, дисциплінованим тощо. На думку В. Шепеля, до найважливіших показників професійного іміджу належать: соціальні цінності, які підтримуються організацією; наявність і рівень корпоративного стилю; задоволеність партнерів і споживачів взаємодією з працівниками організації; задоволеність працівників власною діяльністю; задоволеність стосунками між співробітниками; низький рівень конфліктів та їх керованість; оптимальне поєднання формальної та неформальної структур організації тощо (Шепель, 2002, с. 389).

Вважаємо, що розмежування особистісного та професійного іміджу є недоцільним, однак, особистісні якості, незважаючи на їх суб'єктивність, є первинними порівняно з професійними. Отже, професійний імідж є інтегрованим, багатоаспектним та цілісним образом суб'єкта діяльності, що зумовлений внутрішніми, зовнішніми професійно-особистісними якостями та спрямований на формування сприятливого впливу на інших (оточення) у сфері його професійної діяльності.

Розглядаючи професійний імідж представників публічних професій (актор, менеджер, учитель, лікар, викладач), можна виокремити багато спільних рис, які зумовлені тим, що це люди професій, що належать до системи «людина-людина». Проблема формування образу педагога пов'язана з формуванням іміджу не лише конкретної особистості, а й іміджу професіонала взагалі. Отже, професійний імідж – це вид групового іміджу, а груповий імідж – це суспільний образ, який створено на основі вражень про індивідуально-особистісні характеристики представників певної соціально-професійної групи.

Означене викликає необхідність оволодіння кожним спеціалістом, свого власного позитивного особистісного, професійного й педагогічного іміджу, який щоразу, залежно від потрібної ситуації, покликаний створювати новий неповторний ефективний вплив на суб'єкт чи аудиторію в соціокультурних цілях. Відповідно, якщо розглядати поняття «імідж педагога», то у вищій школі він починає формуватися під час навчання студентів у закладах вищої освіти, де закладаються основи професійної діяльності та образу майбутнього фахівця.

Вивчення наукового феномену «професійний імідж викладача вищої школи» лише започатковується, оскільки розглядається лише в окремих публікаціях останніх років, виконаних Н. Гузій, А. Морозовим, Т. Федірчик, І. Чертиковою та ін. (Гузій, 1997; Морозов, 2003; Федірчик, 2015; Чертикова, 2003).

Суттєвим, з нашої точки зору, є те, що більшість сучасних дослідників проблеми професійно-педагогічного іміджу викладача вищої школи обирають базовим діяльнісно-особистісний підхід, вважаючи процес професійного становлення іміджу викладача довготривалим, багатоплановим і динамічним.

Так, на думку Т. Кулакової, унікальність і незамінність викладача в освітньому процесі пояснюється наявністю позитивного іміджу, а ставлення до навчання досить часто залежить від образу викладача й закладу вищої освіти, що залишається в студентів на все життя, впливає на рівень навчання, наступний розвиток і становлення особистості студента (Кулакова, 2010, с. 98). Вчена Н. Гузій пропонує розглядати поняття іміджу майбутнього викладача як полісемантичну категорію, що характеризує стиль професійно-педагогічної діяльності, манеру спілкування, вміння індивідуалізувати свій образ, надавати йому естетичної виразності (Гузій, 1997, с. 29). Дослідники Г. Коджаспірова та А. Коджаспіров розкривають імідж викладача як емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу педагога у свідомості студентів, колег, соціального оточення, у масовій свідомості. На думку вчених, під час формування іміджу викладача його реальні якості тісно переплітаються з тими, що приписують йому оточуючі (Коджаспірова та Коджаспіров, 2000, с. 46).

Таким чином, професійно-педагогічний імідж викладача обов'язково має бути позитивним, оскільки готує підґрунтя для ефективної сумісної діяльності викладача й студента, для їх співпраці та співтворчості. Саме особистісні взаємовідносини викладача і студента пояснюють особливу увагу до індивідуальності викладача, який є носієм привабливого для студента гуманістичного потенціалу освітнього процесу.

Здійснене вивчення джерельної бази дозволяє не тільки здійснити аналіз понять «імідж педагога», «імідж викладача», «індивідуальний імідж викладача», «професійний імідж викладача», а й дати цілісну характеристику поняття «професійно-педагогічний імідж майбутнього викладача» як символічному образу викладача, що характеризує стиль професійно-педагогічної діяльності в процесі взаємодії педагога з учасниками освітнього процесу, що зумовлений внутрішнім «Я», манерою спілкування, зовнішнім виглядом.

Професійно-педагогічний імідж майбутнього викладача вищої школи розуміємо як цілеспрямовано сформований цілісний динамічний образ, який конструється самим викладачем та зумовлений відповідністю та взаємопроникненням його внутрішніх і зовнішніх особистісних та індивідуальних якостей, покликаний виявити емоційно-психологічну дію з метою вироблення певної думки, що забезпечує гармонійну взаємодію суб'єкта зі студентами, колегами, адміністрацією, суспільством і самим собою.

При обґрунтуванні структури професійно-педагогічного іміджу ми вважали за доцільне відобразити діяльнісну та особистісну сторони майбутнього викладача вищої школи. Відповідно до структури, імідж майбутнього викладача вищої школи представлений інтегративними складовими, які відображають: мотиваційний, когнітивно-психологічний та оцінювальний компоненти.

Кожен із компонентів має свій зміст:

- мотиваційний - відображає рівень вмотивованості викладача до здійснення викладацької діяльності й охоплює спрямованість та ціннісні орієнтації педагога;
- когнітивно-психологічний - включає систему професійних компетентностей та професійно-педагогічну майстерність викладача, які відображають діяльнісну складову іміджу;
- творчо-особистісний - представлений професійно значущими якостями викладача, професійною креативністю і творчістю;
- оцінювальний - відтворює здатність до професійної рефлексії та професійного саморозвитку.

Введені до структури професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів компоненти взаємообумовлені, тісно пов'язані і становлять собою інтегроване цілісне утворення.

Процес формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи сприяв необхідності використання методу моделювання, який останнім часом дуже широко використовується в педагогічних дослідженнях.

При побудові моделі формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи нами застосовувався системний підхід, що сприяє розгляду її як цілісної системи взаємопов'язаних елементів, функціонування яких відбувається згідно з визначеними принципами, обраних підходів та спрямоване на досягнення поставлених цілей.

Модель формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи нами представлена трьома блоками: *теоретичний, процесуальний та оцінно-рефлексивний блоки* (рис. 1).

Теоретичний блок визначає мету, наукові підходи, принципи, функції та види формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи. Метою визначено процес формування позитивного професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів, у процесі професійної підготовки при створенні та реалізації відповідних організаційно-педагогічних умов. Система формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи повинна реалізовуватися з урахуванням таких наукових підходів, як діяльнісний, особистісний та діяльнісно-особистісний.

Основними принципами формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи нами визначені:

- принцип особистісно-індивідуального підходу, що враховує запити, інтереси, а також індивідуальний рівень розвитку майбутнього викладача;
- принцип оптимізації змісту, форм, методів у процесі формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів;
- принцип системності, що реалізується через взаємозалежну сукупність оптимальних засобів та методів, які сприяють ефективному формуванню професійно-педагогічного іміджу;
- принцип цілеспрямованості, що здійснюється через вмотивованість і наполегливість до професійної діяльності та її продуктивного результату, який передбачає високий рівень формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього викладача;
- принцип відкритості та доступності передбачає добровільність та свободу вибору освітньої траєкторії розвитку професійно-педагогічного іміджу викладача.

У процесі дослідження виокремлено такі функції: ідентифікація, ідеалізація, автоматизація. Також розкрито сутність ціннісних та технологічних функцій іміджу.

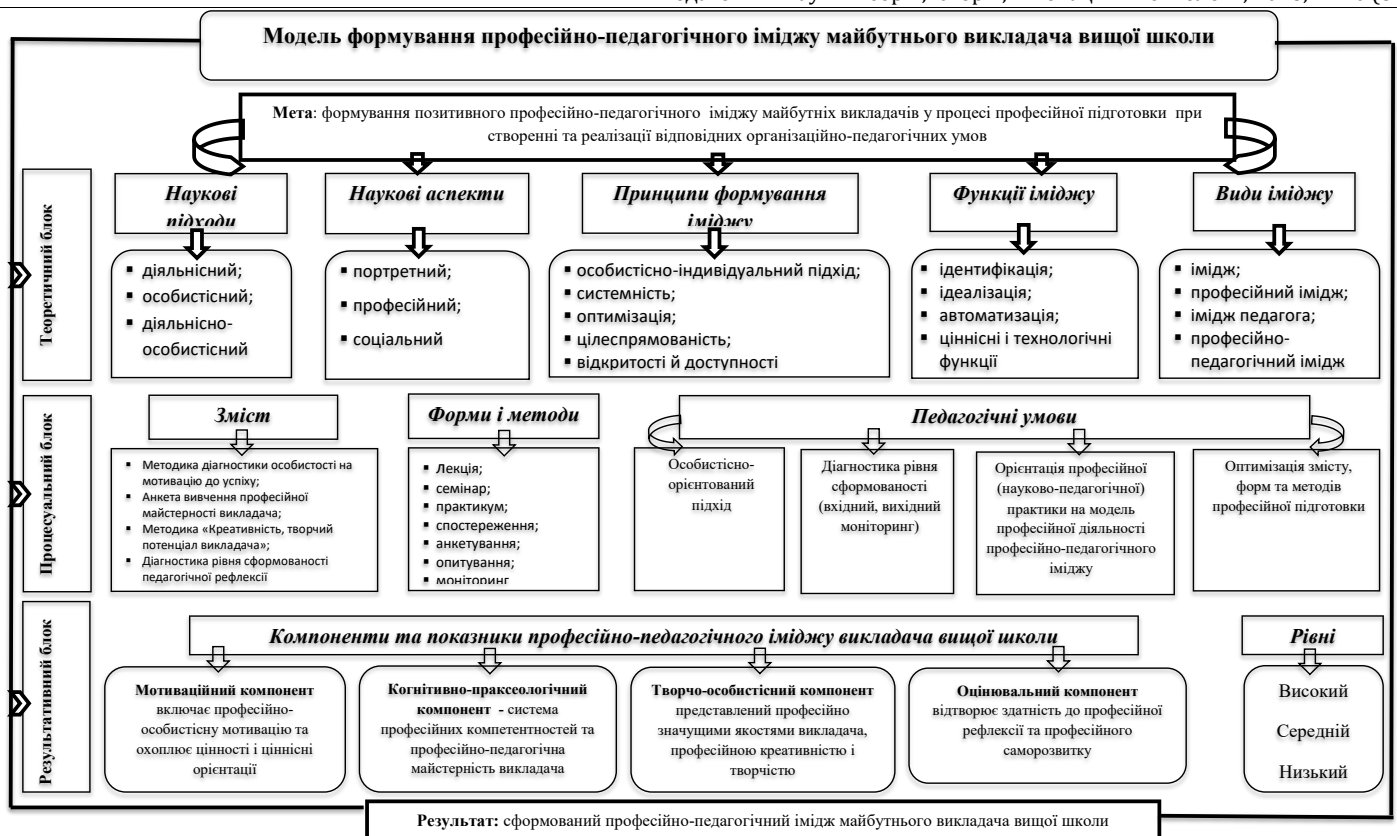

Рис. 1. Структурно-змістова модель формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи

Процесуальний блок включає: зміст, форми й методи, які реалізуються поетапно та розкриваються нами в дослідженні. Модель включає педагогічні умови та етапи формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи.

Зміст характеризується станом сформованості професійно-педагогічного іміджу у майбутніх викладачів, що реалізується через такі методики: «Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху» (Т. Елерс); «Анкета «Вивчення професійної майстерності викладача»; методика «Креативність, творчий потенціал викладача» (за Л. Хоружою); методика «Діагностика рівня сформованості педагогічної рефлексії» (за О. Калашниковою).

Процесуальний блок моделі відображає форми, що можуть бути використані у процесі формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього викладача: лекції (проблемні лекції; лекції-візуалізації; бінарні лекції; лекції-дискусії; лекції із заздалегідь запланованими помилками; лекції-прес-конференції), семінари (розгорнута бесіда; доповідь; обговорення рефератів і творчих робіт; коментоване читання; розв'язування задач; диспут; конференція), практикуми, факультативи, спецкурси і спецсемінари; і методи – спостереження, анкетування, опитування та моніторинг.

Формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи в моделі розглянуто через такі педагогічні умови:

- діагностика рівня сформованості професійно-педагогічного іміджу майбутнього викладача на різних етапах навчання (вхідний, поточний, вихідний моніторинг);
- реалізація у процесі формування професійно-педагогічного іміджу особистісно-орієнтованого підходу;
- оптимізація змісту, форм та методів професійної підготовки майбутніх викладачів з урахуванням особливостей формування професійно-педагогічного іміджу викладача;
- орієнтація асистентської (науково-педагогічної) практики на модель професійної діяльності викладача з позитивним іміджем.

Оцінно-рефлексивний блок представленої моделі відображає компоненти, показники та рівні (високий, середній і низький) сформованості професійно-педагогічного іміджу майбутнього викладача.

Вважаємо, що запропонована модель являє собою цілісну систему, яка здатна забезпечити ефективне формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього викладача вищої школи у процесі навчання на другому (магістерському) рівні.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, на основі проведеного дослідження стверджуємо, що професійно-педагогічний імідж викладача, який є емоційно забарвленим образом

«професійного Я», що проявляється через систему ціннісних орієнтацій, мотивацію викладача, його професійно-значущі якості, професійну компетентність та майстерність, є одним із чинників забезпечення якості освітніх послуг у системі вищої освіти. Система формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього викладача, що здійснюється на магістерському рівні, є цілісною інтегрованою системою, яка розроблена відповідно до особистісно-діяльнісного підходу та включає теоретичний, процесуальний та оцінно-рефлексивний блоки, що реалізують при створенні відповідних педагогічних умов при дотриманні низки принципів (особистісно-індивідуального підходу; оптимізації змісту, форм і методів, системності, цілеспрямованості та свободи вибору освітньої траєкторії).

Перспективами подальших досліджень означеної проблеми є вивчення педагогічних умов формування іміджу майбутнього викладача у процесі асистентської практики та розвиток його на етапі науково-педагогічної діяльності в системі післядипломної освіти академічного персоналу закладів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баш, Л. М., Боброва, А. В. (Сост.) (2000). *Современный словарь иностранных слов: толкование, словоупотребление, словообразование, этимология*. Москва: Цитадель (Bash, L. M., Bobrova, A. V. (Eds.) (2000). *Modern dictionary of foreign words: interpretation, word usage, word formation, etymology*. Moscow: Citadel).
2. Варій М. (Ред.) (2007). *Словник психологічних понять*. Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/5614/47/> (Varii, M. (Ed.) (2007). *Dictionary of psychological concepts*. Retrieved from: <http://textbooks.net.ua/content/view/5614/47/>).
3. Гофман, И. (2005). *Представление себя другим в повседневной жизни*. Москва: Канон-пресс-Центр «Кучково-поле» (Hoffman, I. (2005). *Introducing yourself to others in everyday life*. Canon Press Center "Kuchkovo-field").
4. Гузій, Н. В. (1997). Педагогічний імідж і професійна культура вчителя. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: Серія 16. Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практика*, 36, 28-31 (Huzii, N. V. (1997). Pedagogical image and professional culture of the teacher. *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov: Series 16. The Creative Personality of a Teacher: Problems of Theory and Practice*, 36, 28-31).
5. Коджаспирова, Г. М., Коджаспиров, А. И. (2000). *Педагогический словарь для студентов высших и средних педагогических учебных заведений*. Москва: Издательский центр «Академия» (Kodzhaspirova, H. M., Kodzhaspirov, A. I. (2000). *Pedagogical dictionary for students of higher and secondary pedagogical education institutions*. Moscow: Academy Publishing Center).
6. Кулакова, Т. Б. (2010). Коммуникативный имидж как основа профессиональной деятельности будущего педагога. *Наука і освіта*, 2, 98-102 (Kulakova, T. B. (2010). Communicative image as the basis of the professional activity of the future teacher. *Science and Education*, 2, 98-102).
7. Морозов, А. В. (2003). Имидж современного педагога высшей школы. *PR в образовании*, 3, 101-105 (Morozov, A. V. (2003). Image of the modern teacher of higher education. *PR in education*, 3, 101-105).

8. Панасюк, А. Ю. (2001). *Вам нужен имиджмейкер? Или о том, как создавать свой имидж*. Москва: Дело (Panasiuk, A. Yu. (2001). *Do you need an image maker? Or how to create your image*. Moscow: Business).
9. Федірчик, Т. Д. (2015). *Розвиток педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої школи (теоретико-методичний аспект)*. Чернівці: Чернівецький національний університет (Fedirchuk, T. D. (2015). *Development of pedagogical professionalism of a young specialist in higher education (theoretical and methodological aspect)*. Chernivtsi: Chernivtsi National University).
10. Чертыкова, И. П. (2003). Представления студентов об имидже преподавателя вуза. *PR в образовании*, 3, 105-109 (Chertykova, I. P. (2003). Students' perceptions about the image of a university teacher. *PR in education*, 3, 105-109).
11. Шемчушенко, Ю. С., Бабкін, В. Д. (Ред.) (1997). *Політологічний енциклопедичний словник*. Київ: Генеза (Shemchushenko, Yu. S., Babkin, V. D. (Ed.) (1997). *Political Encyclopedic Dictionary*. Kyiv: Genesis).
12. Шепель, В. М. (2002). *Имиджелогия. Как нравится людям*. Режим доступа: <http://www.klex2.ru/34a> (Shepel, V. M. (2002). *Imagelogy. How to please people*. Retrieved from: <http://www.klex2.ru/34a>).
13. Sampson, E. (1994). *The Image Factor*. London.

РЕЗЮМЕ

Федирчик Татьяна, Никула Наталья. Система формирования профессионально-педагогического имиджа будущих преподавателей высшей школы.

В статье охарактеризован «профессионально-педагогический имидж преподавателя высшей школы» как целенаправленно сформированный целостный, динамичный образ, который конструируется преподавателем и обусловлен соответствием и взаимопроникновением его внутренних и внешних личностных качеств, призванный выявить эмоционально-психологическое воздействие с целью выработки определенного мнения, что обеспечивает гармоническое взаимодействие с субъектами образовательного процесса. Раскрыты функции и роль имиджа в профессиональной деятельности преподавателя высшей школы. Обоснована модель и педагогические условия формирования профессионально-педагогического имиджа будущих преподавателей высшей школы на этапе обучения в магистратуре.

Ключевые слова: имидж, профессионально-педагогический имидж, преподаватель высшей школы, учреждение высшего образования, магистратура.

SUMMARY

Fedirchuk Tetiana, Nikula Nataliia. The system of formation of professional-pedagogical image of future teachers of higher school.

The aim of the article is to characterize the essence of the concept of "professional and pedagogical image of a teacher of higher education", the disclosure of his functions and role in professional activities; substantiation of the model and pedagogical conditions for the formation of professional-pedagogical image of future teachers of higher school at the stage of studying in the magistracy.

In order to achieve the goal, a set of scientific-pedagogical research methods was used: study, systematization and generalization of literature for studying the theory and practice of science about image; structural-content analysis to reveal the essence of the scientific phenomenon "professional-pedagogical image of the teacher of higher education"; a method of modeling with the purpose of describing the system of formation of the professional-pedagogical image of the future teacher of higher education at the stage of studying at higher school.

As a result of research, the professional-pedagogical image of the future teacher of the higher school is revealed as a purposefully formed integral dynamic image, which is constructed by the teacher himself and is due to the correspondence and interpenetration of his internal and external personal and individual qualities, designed to reveal emotional and psychological action in order to the development of a certain thought, which ensures harmonious interaction of the subject with students, colleagues, administration, society and themselves. It is determined that it is manifested through the system of value orientations, the teacher's motivation, his professional qualities, professional competence and skill, is one of the factors of ensuring the quality of educational services in the system of higher education.

It is established that the system of formation of the professional-pedagogical image of the future teacher, carried out at the master's level, is an integral system whose model is developed in accordance with the personality-activity approach and includes theoretical, procedural and evaluative-reflexive units that are implemented when creating appropriate pedagogical conditions when adhering to a number of principles (personality-individual approach; optimization of content, forms and methods, consistency, purposefulness and freedom to choose an educational trajectory).

Prospects for further research of this problem are the study of pedagogical conditions for the formation of the image of the future teacher in the process of assistant practice and its development at the stage of scientific-pedagogical activity in the system of postgraduate education of academic staff of institutions of higher education.

Key words: *image, professional-pedagogical image, teacher of higher education, institution of higher education, magistracy.*

УДК 378.147:[378.011.3-051:78

Хань Ле

ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ORCID ID 0000-0002-6071-9944

DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/237-251

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІФОНІЧНО-ВИКОНАВСЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ОСНОВІ СТИЛЬОВОГО ПІДХОДУ

У статті представлено впровадження експериментальної методики формування поліфонічно-виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на основі стильового підходу. У результаті констатувального експерименту визначено й обґрунтовано критерії та показники сформованості поліфонічно-виконавських умінь, розроблено методи діагностики поліфонічно-виконавських умінь, з'ясовано рівні сформованості поліфонічно-виконавських умінь. Формувальний експеримент перевіряв ефективність поетапного запровадження методики формування поліфонічно-виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на основі стильового підходу. У результаті експериментальної перевірки ефективності методики формування поліфонічно-виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на основі стильового підходу спостерігалася позитивна динаміка показників діагностичних зрізів експериментальної групи на кінцевому етапі дослідження.